

Кузьма В.Ю.

аспірант,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ОКРЕМІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ РАДИ ЄВРОПИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

За пів століття розвитку спільних взаємин Ради Європи (надалі РЄ) і Європейського Союзу (надалі ЄС), в ході їх практичного співробітництва встановились основні напрями співпраці між відповідними органами та особливі відносини у пріоритетних сферах, що неодноразово підкреслювались у спільних угодах та меморандумах, які на нашу думку доцільно назвати основні форми співпраці. На сьогоднішньому етапі співробітництва двох організацій, виокремились основні напрями, які знаходять свій вияв у таких формах: а саме, обмін листами, зустрічі на найвищому рівні, співпрацю між відповідними органами організацій, спільні програми, та ін. Цей перелік не є повний, в ході взаємодії встановлюються і інші особливі відносини та неформальне співробітництво.

Співпраця на сучасному етапі відносини між міжнародними організаціями (надалі МО) є дуже різноманітна і охоплює більшість сфер компетенції РЄ. Співробітництво Ради Європи з Європейським Союзом у сфері прав людини є найважливішим елементом всезагальної співпраці. На сьогоднішній день кооперація двох організацій включає: захист національних меншин, боротьба проти дискримінації, ксенофобії, тортур, торгівлі людьми, тероризму, незаконного обігу наркотиків, гендерна рівність, захист прав жінок та дітей, право на освіту та вільне вираження думок та ін. [11, ст. 7].

ЄС і все світове товариство розцінює РЄ як основну авторитетну організацію по правах людини у всій Європі [6]. Так, наприклад, практично у всіх установчих документах ЄС міститься посилання на основний інструмент співпраці у сфері захисту прав людини, а саме на Європейську конвенцією про захист прав та основних свобод 1950 р. [2, ст. 143-152]. Ще Єдиний європейський акт 1987 р. містив у своїй преамбулі посилання на Європейську конвенцію з прав людини [13, ст. 21]. Так Ст. 6, ч.2 Маастрихтського договору проголошує: «Союз поважає права і свободи людини, що були гарантовані Європейською конвенцією про захист прав і основних свобод людини, підписаною в Римі 4 листопада 1950 р.» [1, ст. 21-22]. Також Преамбула Хартії основних прав Європейського Союзу від 12 грудня 2007 р. містить посилання на Європейську конвенцію з прав людини та основних свобод [5, ст. 2].

Загальною цінністю міжнародного і Європейського суспільства, як зазначено в Рекомендації (97) 14 Комітету Міністрів (надалі КМ) РЄ від 30 вересня 1997 р. є розвиток ефективних інституцій для захисту і розвитку прав людини [12]. Тому, представники держав-членів ЄС, на зустрічі Європейської Ради 13 грудня 2003 р. погодились заснувати на основі Європейського Моніторингового Центру проти расизму і ненависті встановленого Регламентом (ЄС) №1035/97 [8, ст. 1] Агентство з прав людини Європейського Союзу. Європейсько комісія (надалі ЄК) погодилась і вказала на свій намір представлення пропозиції щоб доповнити Регламент (ЄС) № 1035/97 з цього питання [9, ст. 1].

Протягом кількох років проводились консультації та домовленості на різних рівнях щодо створення Агенства з прав людини. І 15 лютого 2007 р. Рада Євросоюзу прийняла Регламент Ради (ЄС) №168/2007, згідно якого засновується Агентство Європейського Союзу з основних прав (надалі АЄС або Агенство), для забезпечення допомогою відповідних інституцій, органів, офісів і агенцій Співтовариства і її держав-членів у застосуванні законодавства ЄС та надання експертних висновків щодо основних прав задля вживання заходів або укладання плану дій для повного дотримання основних прав [7, ст. 5].

З часу створення, робота Агенції стала важливим питанням у відносинах між РЄ та ЄС [10, ст. 7]. Практична співпраця почала посилюватись з кожним днем за участі Генерального Секретаря та Секретаріату у якості спостерігача у роботі Правління. Так, для прикладу, Раду Європи було запрошено для обговорення робочої програми на 2008 р. та усі зауваження були враховані [11, ст. 6]. Про важливість відносин ЄС, а особливо АЄС з основних прав з РЄ свідчить і Ст. 9 Регламенту, та зазначає, що Агентство повинно тісно співпрацювати з Радою Європи. Така кооперація повинна гарантувати, що будь-яку прогалину між діями Агенції та РЄ буде заповнено [7, ст. 6].

18 червня 2008 р. було підписано Угоду між Європейською Спільнотою та РЄ про співпрацю між Агентством Європейського Союзу з основних прав та Радою Європи. Цей Договір встановив рамки співпраці між Агенцією та РЄ з метою уникнення дублювання дій та спільної вигоди. Угода передбачає, що регулярні контакти повинні бути встановлені на відповідному рівні між Агенцією і Радою Європи [3, ст. 8].

Згідно Угоди, представники від Секретаріату РЄ будуть запрошуватися Виконавчою радою на засідання Правління як спостерігачі, та на інші зустрічі, включаючи також ті, які передбачені Ст. 6(1) Регламенту (ЄС) №168/2007, окрім питань внутрішньої роботи [7, ст. 5]. Відповідно, представники Агентства повинні бути запрошені як спостерігачі на засідання міжурядових комітетів РЄ, які Агентство виразило свій намір відвідати. Представники АЄС, можуть також бути запрошені до участі в обмінах думок, організованих Комітетом Міністрів РЄ (ст. 5). Також Агентство і РЄ повинні забезпечити один одного інформацією і даними, які накопичувались в ході їх співпраці, включаючи доступ до оперативної інформації (ст. 7). Агентство повинне брати до уваги висновки, рішення Європейського суду з прав людини в сфері діяльності Агентства, отримані дані, звіти в сфері прав людини моніторингових і міжурядових комітетів РЄ, такі і Уповноваженого з прав людини РЄ (ст. 7). У ст. 9 Угоди зазначено, що кожного разу, коли інформацію яку використовує Агентство, було отримано з джерел Ради Європи, тоді повинно бути вказано походження, і бути посилання на нього. РЄ повинна діяти відповідно, використовуючи інформацію, узятую з джерел АЄС [3, ст. 8].

Згідно Угоди, регулярні консультації є основним методом співпраці і повинні проводитися між Агентством і Секретаріатом РЄ з метою координування дій Агентства, зокрема у здійсненні досліджень, наукових оглядів, попередніх висновків, суджень і повідомлень з метою найкращого використання доступних ресурсів. Угода також передбачає тимчасові обміни штатом працівників між Агентством і РЄ за договором між Генсеком Ради

Європи і Директором Агентства в такій мірі, як дозволяють відповідні правила штатів [3, ст. 9]. КМ РЄ повинен призначити незалежного політичного діяча, разом із заступником для представництва в Правлінні та Виконавчій раді Агентства. Призначена особа повинна бути запрошена та брати участь на зустрічах Виконавчої ради з правом голосу, що стосується підготовки рішень Правління, на якому вона має право голосу відповідно із ст.12(8) Регламенту ЄС№168/2007 [3, ст. 8].

Робоча програма Агентства з основних прав на 2009 р. підтвердила, що РЄ та Агентство координуватимуть свої спільні дії і надалі. АЄС приймає до уваги роботу механізмів контролю Ради Європи та їх результати для своєї діяльності [4, ст. 3-5].

Навіть із заснуванням Агентства Європейського Союзу з основних прав, все ж таки, Рада Європи і надалі залишається відповідальною за здійснення процедур дотримання прав людини і моніторингу, та виступає основним гарантом захисту прав людини в Європі. Аналізуючи співробітництво РЄ та ЄС в сфері захисту прав людини, можна дійти висновку, що механізм взаємодії у ній повинен бути дієвим, єдиним та взаємодоповнюючим на теренах Європи, уникати дублювання дій.

Список використаних джерел:

1. Договір про Європейський Союз // Конституційні акти Європейського Союзу. Частина 1 / За заг. ред. Т. Качки. – К.: Видавництво «Юстиніан», 2005. – С. 18-44.
2. Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року (ETS № 5) із поправками, внесеними відповідно до положень Протоколу №11 // Збірка договорів Ради Європи. – К.: Парламент. вид-во, 2000. – С. 27-47.
3. Agreement between the European Community and the Council of Europe on cooperation between the European Union Agency for Fundamental Rights and the Council of Europe. 18.06.2008 // Official Journal of the European Union. Series L. – №186. – 15.7.2008. – P. 7-11.
4. Annual Work Programme 2009 of European Union Agency for Fundamental Rights. December 2008. – 40 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/wp09_en.pdf.
5. Charter of Fundamental Rights of the European Union // Official Journal. Series C. – 2007. – Vol. 50. – № 303. – P. 1–35.
6. CM/AS(2008)7 29 September 2008. Communication on the activities of the Committee of Ministers. Report by the Swedish Chair of the Committee of Ministers to the Parliamentary Assembly (July–September 2008). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.coe.int/T/CM/system/WCDdoc.asp?Ref=StatRep00&Ver=2008&Sector=CM&Lang=en#>.
7. Council Regulation (EC) № 168/2007 of 15 February 2007 establishing a European Union Agency for Fundamental Rights // Official Journal of the European Union. Series L. – № 53. – 22.2.2007. – P. 1-14.
8. Council Regulation (EC) No 1035/97 of 2 June 1997 establishing a European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia // Official Journal. Series L. – № 151. – 10.06.1997. – P. 1-7.
9. Council Regulation (EC) No 1652/2003 of 18 June 2003 amending Regulation (EC) No 1035/97 establishing a European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia // Official Journal. Series L. – № 245/35. – 29.9.2003. – P. 1-3.
10. Doc. 10897. Report by Jean Claude Juncker «Council of Europe – European Union: a sole ambition for the European continent». – 11 of April 2006. – Strasbourg. – 37 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/Documents/Docs/doc06/EDOC10897.pdf>.
11. Information documents SG/Inf (2008)8. External Relations of the Council of Europe in 2007. Addendum to the Report by the Secretary General to the Committee of Ministers. – 30 April 2008. – 135 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/>

ViewDoc.jsp?id=1283697&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75.

12. Recommendation No. R (97) 14 of the Committee of Ministers to member states on the establishment of independent national institutions for the promotion and protection of human. Adopted by the Committee of Ministers on 30 September 1997 at the 602nd meeting of the Ministers' Deputies. <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=567349&SecMode=1&DocId=578706&Usage=2>.

13. Single European Act // Official Journal. Series L –№169. – 29.06.1987. – P. 1-28.

Хмельова І.Є.

аспірант,

Інститут міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ВИЗНАННЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ ТА НЕДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНОЮ ТЕРМІНУ «ГІБРИДНА ВІЙНА»

Термін «гібридна війна» досить часто використовується для характеристики ситуації в Україні. Наразі не викликає жодних сумнівів той факт, що це поняття є суто політологічним і не має нічого спільного із сучасним міжнародним правом. В той же час, оскільки «гібридною» війну між Російською Федерацією та Україною називають українські високопосадовці, актуальним є аналіз доцільності застосування саме такого терміну в контексті захисту національних інтересів нашої держави. Слід відзначити, що міждержавний конфлікт може розглядатися як «гібридна війна» лише тоді, коли обидві сторони наполягають на гібридності. Тобто саме дії України (наприклад, незапровадження воєнного стану, збереження дипломатичних відносин з агресором, економічна співпраця з Росією) підтримують міф про те, що мова йде не про класичну агресію, а про «гібридну війну». В той же час, міф про таку гібридність допомагає виправдовувати зв'язки з агресором у сфері культури, бізнесу тощо. Тобто, називаючи відсіч агресії антитерористичною операцією, зацікавлені особи захищають власні приватні інтереси. Національні ж інтереси України не враховуються, оскільки кваліфікація ситуації як «гібридної війни» може мати ряд негативних наслідків, *inter alia*: послаблення міжнародних санкцій проти Росії, уникнення агресором міжнародно-правової відповідальності. Серед таких негативних наслідків можна виділити і ймовірність тлумачення дій України як визнання утворень на сході нашої держави.

Україні необхідно працювати не над утвердження нового правового поняття, а над пошуком процедурних механізмів реалізації міжнародно-правової відповідальності Російської Федерації. Якщо причини, через які на гібридності конфлікту вигідно наполягати агресору, очевидні, то підстави зловживання терміном «гібридна війна» представниками України є відкритим питанням.

Слушною є думку про те, що ознаки гібридності на сьогодні можуть приписуватися майже будь-якому конфлікту [1]. Наприклад, до характеристик «гібридної війни» часто відносять терористичні акти, залучення найманців,